

گاهشمار زندگی استاد محمدرضا شجریان

- یکم مهر ۱۳۱۹: تولد در شهر مشهد
- ۱۳۲۶: ورود به مدرسه ابتدایی
- ۱۳۳۱: پخش صدای محمدرضا از رادیو خراسان برای نخستین بار
- ۱۳۳۶: ورود به دانشسرای مقدماتی در مشهد و آشنایی با یک معلم موسیقی به نام جوان
- ۱۳۳۸: اجرای آواز بدون ساز و قرائت قرآن برای رادیو خراسان
- ۱۳۳۹: استخدام در آموزش و پرورش با دیپلم دانشسرای عالی - آشنایی با ساز سنتور شروع به یادگیری این ساز نزد استاد جلال اخباری
- ۱۳۴۰: ازدواج با فرخنده گل افشان در شهر قوچان
- ۱۳۴۲: انتقال از بخش رادکان به روستای شاه آباد مشهد به عنوان مدیر دبستان، ساخت اولین سنتور با چوب توت، تولد اولین فرزندش راحله (فرزانه)
- ۱۳۴۴: تولد دختر دومش افسانه در مشهد
- ۱۳۴۶: انتقال به تهران، آشنایی با احمد عبادی، نوازنده و نواساز نامی سه تار، آغاز همکاری با رادیو ایران با نام مستعار «سیاوش بیدکانی» تا سال ۱۳۵۰ و بعد از آن در رادیو و تلویزیون با نام خودش، محمدرضا شجریان، شرکت در کلاس درس آواز استاد اسماعیل مهردادش و فراگیری هنر خوشنویسی در انجمن خوشنویسان نزد استاد بوذری و آشنایی با رضا ورزنده، استاد سنتور، در تابستان همین سال، پخش اولین برنامه او در رادیو ایران با نام «برگ سبز شماره ی ۲۱۶» در ۱۵ آذر همین سال
- ۱۳۴۷: انتقال از آموزش و پرورش به وزارت منابع طبیعی، حضور در کلاس خوشنویسی استاد حسن میرخانی
- ۱۳۴۸: تولد دختر سومش مژگان در تهران.
- ۱۳۴۹: آغاز همکاری با برنامه های تلویزیون ملی ایران و همزمان بدست آوردن رتبه «ممتاز» در خوشنویسی
- ۱۳۵۰: آشنایی با فرامرز پایور، سنتورنواز و آهنگساز، و آموختن

ردیف آوازی صبا از ایشان، آشنایی با هوشنگ ابتهاج (سایه) و همکاری با برنامه گل‌های تازه رادیو

۱۳۵۱: فراگرفتن سبک آوازی طاهر زاده از نور علی خان برومند، آشنایی با عبدالله دوامی و آموختن دیگر ردیف‌های آوازی موسیقی ایرانی در همین سال

۱۳۵۲: تاسیس مرکز حفظ و اشاعه موسیقی به سرپرستی داریوش صفوت با همراهی محمدرضا لطفی، ناصر فرهنگ‌فر، حسین علیزاده، جلال ذوالفنون، داود گنجه‌ای و برخی دیگر از هنرمندان.

۱۳۵۴: تولد پسرش همایون و آغاز اجرای کنسرت او در دیگر کشورها

۱۳۵۵: شرکت در جشنواره توس (نیشابور) با شماری از بزرگان موسیقی، و پس از آن جشن هنر شیراز، و اجرای موسیقی در راست پنجگاه با محمدرضا لطفی و ناصر فرهنگ‌فر، کناره‌گیری از همکاری با رادیو به دلیل سیاست‌های موسیقی رادیو که از آن با عنوان «کاباره‌ای» یاد می‌کرد، ادامه همکاری با هوشنگ ابتهاج و محمدرضا لطفی

۱۳۵۶: تاسیس شرکت دل‌آواز برای انتشار آثار خود

شهریور ۱۳۵۷: خودداری از برگزاری کنسرت در مسکو در واکنش به واقعه ۱۷ شهریور، همراه با هوشنگ ابتهاج و محمدرضا لطفی و گروه شیدا.

تاسیس «کانون چاووش» در همین سال با همکاری ابتهاج و لطفی پس از جدایی آن‌ها از رادیو، و انتشار بیش از ده آلبوم تاریخی

۱۳۵۷: کسب مقام نخست در مسابقات تلاوت قرآن سراسر کشور

سال ۱۳۵۸: آشنایی با غلامرضا دادبه، ایرانشناس و استاد آواز، انتشار آلبوم‌هایی با گروه پایور و گروه‌های شیدا و عارف

۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱: قطع ارتباط با با همتایانش در کانون چاووش به دلیل اختلاف نظر سیاسی با آنان و خانه‌نشینی شدن

دهه ۱۳۶۰: همکاری گسترده با پرویز مشکاتیان که حاصل آن چندین آلبوم مشهور بود. رابطه عاطفی شجریان با مشکاتیان که دامادش هم بود نهایتاً به هم خورد، اما بعدها گفت: هیچ موسیقیدانی را به اندازه پرویز این‌قدر عمیق دوست نداشتم. برگزاری کنسرت‌هایی در خارج از ایران همراه با گروه عارف

۱۳۶۸: برگزاری کنسرت با گروه پیرنیاکان و عندلیبی در آمریکا و اروپا

۱۳۶۹: برگزاری کنسرت در کاخ باربد به دعوت وزیر فرهنگ و هنر تاجیکستان با همراهی محمود تبریزی‌زاده، رضا قاسمی و مجید خلج، برگزاری کنسرت‌هایی نیز در آمریکا به همراهی پیرنیاکان عندلیبی و انتشار در قالب آلبومی سه‌گانه.

۱۳۷۰: برگزاری کنسرت در فرهنگسرای بهمن به مدت پنج شب در پارک

ارم و هشت شب برای مردم جنوب شهر تهران، برگزاری کنسرت‌های چهلستون اصفهان، کنسرت‌های اروپا با جهاندار و گروه آوا و اجرای موسیقی دلشدگان و آسمان عشق و سه‌گانه سرو چمان و خلوت‌گزیده، جدا شدن از همسر اولش فرخنده گل‌افشان

۱۳۷۱: اجرای کنسرت‌های مرحله دوم در آمریکا با داریوش پیر نیاکان، جمشید عندلیبی و همایون شجریان پس از ازدواج با همسر دومش، کتایون خوانساری، برگزاری برنامه‌ای نیز با هابیل علی‌اف و همایون شجریان در تالار رودکی

۱۳۷۲ تا ۱۳۷۴: برگزاری کنسرت‌های متعدد دیگری در اروپا، با همراهی لطفی و خلج، و مشکاتیان و همایون و انتشار چندین آلبوم دیگر نیز از او

۱۳۷۴: برگزاری کنسرت‌هایی در شهرهای اصفهان، شیراز، ساری، کرمان و سنج و انتشار چند آلبوم دیگر از او در همین سال با همکاری لطفی یا مجید درخشانی

۱۳۷۶: تولد فرزند دیگری، رایان، از همسر دومش

۱۳۷۷: انتشار آلبوم «شب، سکوت، کویر» با آهنگسازی کیهان کلهر

۱۳۷۸: اهدای جایزه افتخاری یونسکو به او

۱۳۷۹: انتشار کتاب «راز مانا»، شامل شرح زندگی و فعالیت‌هایش (در میان آثار متعدد در این زمینه، این کتاب تنها اثری بود که شجریان محتوای آن را تأیید کرد)، یکی دو سال بعد: اجرای کنسرت‌هایی در اروپا و آمریکا همراه با کیهان کلهر و حسین علیزاده و همایون شجریان - انتشار سه آلبوم دیگر

۱۳۸۲: برگزاری کنسرت «همنوا با بم» در تهران همراه با علیزاده و کلهر و همایون در پی زلزله بم، و انتشار آن آلبوم سال بعد، آغاز احداث باغ هنر بم (پروژه‌ای که اجرای آن با موانع آشکار و پنهان بسیار روبه‌رو شد و نهایتاً پس از ۱۵ سال، در سال ۱۳۹۷ و بدون حضور خود او افتتاح شد)

۱۳۸۴: برگزاری کنسرت دیگری با علیزاده و کلهر و همایون در تالار وزارت کشور

۱۳۸۸: واکنش به سخن محمود احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهور وقت ایران که مردم معترض به نتایج انتخابات ریاست‌جمهوری را «خس و خاشاک» لقب داد، گفت: «صدای من در صداوسیما جایی ندارد. صدای من صدای خس و خاشاک است و همیشه هم برای خس و خاشاک خواهد بود.»، نگارش نامه به رئیس وقت این سازمان عزت‌الله ضرغامی در اعتراض به پخش سرود میهنی «ای ایران، ای سرای امید» در مناسبت‌های سیاسی جمهوری اسلامی از صداوسیما، و درخواست عدم پخش آثار او به‌جز دعای «ربنا» از این رسانه، انتشار تک‌آهنگ «زبان آتش» در حمایت از معترضان که به

تصنیف «تفنگت را زمین بگذار» مشهور شد. مسؤلان صداوسیما، در واکنش، پخش صدای محمدرضا شجریان از صداوسیما را به کلی ممنوع کردند و این ممنوعیت شامل دعای ربنا در ماه رمضان نیز شد. اوایل دهه ۱۳۹۰: انتشار یک آلبوم صوتی دیگر و دو آلبوم تصویری کنسرتش با گروه شهناز در دبی و تهران، همکاری با برادران پورناظری که حاصل آن نیز یک آلبوم دیگر شد که هنوز به صورت رسمی منتشر نشده است.

۱۳۹۳: برگزاری کنسرت جهانی با عنوان سرگشتگان عشق در پی قطع ارتباط همکاری با برادران پورناظری، با گروه شهناز و با حضور سعید فرجپوری

۱۳۹۴: لغو برگزاری کنسرت محمد رضا شجریان در پی اعلام رسمی **نوروز ۱۳۹۵:** حاضر شدن در پیامی ویدئویی برای تبریک نوروز، (وی در این پیام گفت: با یک میهمان ۱۵ ساله‌ای سال‌هاست که آشنا هستم و دوست شدیم با همدیگر و الآن هم من به خاطر همان اینجا ایستاده‌ام و طبق دستور ایشان موهای سرم را هم کوتاه کردم و بچّه حرف‌گوش‌کنی شدم و چند وقت دیگر هم در اینجا هستم، چون آرامش خوبی دارم و خیلی راحتم اینجا، برای این‌که با این میهمان بتوانیم به تفاهم برسیم ان‌شاءالله. به تفاهم که رسیدیم، راه می‌افتم می‌آیم به سراغ شما هم‌میهمان عزیزم و کارهای هنری‌ام را دنبال خواهم کرد.)

۱۷ مهرماه ۹۹: فوت در بیمارستان جم تهران
محمدرضا شجریان مبدع چند ساز جدید در موسیقی ایرانی است. محمدرضا شجریان در اردیبهشت ۱۳۹۰ در نمایشگاه در تهران این سازها را رسماً به نمایش عمومی درآورد. برخی این سازها عبارتند از: صراحی، شهر آشوب، ساغر، کرشمه، سبو و... این سازها در کنسرت‌های محمدرضا شجریان به همراه گروه شهناز یا برادران پورناظری استفاده می‌شوند. مرغ خوش‌خوان، کنسرت محمدرضا شجریان و گروه شهناز در دبی و رنگ‌های تعالی از جمله آثاری هستند که در آن‌ها بخشی از سازهای ابداعی استفاده شده‌اند.

برخی از جوایز و افتخارات محمدرضا شجریان عبارت‌اند از:

جایزه بنیاد آقاخان: در فروردین ۱۳۹۸ جشنواره موسیقی بنیاد آقاخان جایزه ویژه خداوندگار موسیقی را به محمدرضا شجریان تقدیم کرد.

- نشان عالی هنر برای صلح: در شهریور ۱۳۹۶ در پنجمین جشنواره بین‌المللی هنر برای صلح، نشان عالی هنر برای صلح به محمدرضا

شجریان و ۳ هنرمند دیگر اهدا شد.
- نشان شوالیه: نشان شوالیه ملی لیاقت در آیینی رسمی، شامگاه دوم
تیر ۱۳۹۳ (۲۳ ژوئن ۲۰۱۴) به شجریان اهدا شد. محمدرضا شجریان و
شهرام ناظری تنها خوانندگان ایرانی هستند که تاکنون این جایزه را
دریافت کرده‌اند.